

Kopija

Rasos Malikėnienės Muzikos vadovėlio 7 klasei *Muzika*

(iš vadovėlių serijos „Šok“)

Recenzija

Švietimas šiandien suvokiamas kaip vienas kertinių Europos Sąjungos vidaus politikos prioritetų, o žmonių išsilavinimas, jų žinios ir kompetencijos kaip raktas nuo Europos ateities. Todėl šiuolaikinėje pedagogikos teorijoje ir praktikoje vis labiau išvirtinama siekiamybė atsakyti į XXI amžiaus keliamus iššūkius – įgyvendinti mokymąsi visą gyvenimą, užtikrinti ugdymo kokybę, parengti žmogų gyvenimui ir sėkmingai profesinei veiklai sparčiai kintant socialinėms ir kultūrinėms sąlygoms. Tai skatina iš naujo peržvelgti ugdymo turinį, jo sandarą, mokytojo veiklos ir vaidmenų specifiką. Šiame kontekste Rasos Malikėnienės parengtas vadovėlis 7 klasei *Muzika* neabejotinai siejamas su naujų vaidmenų – mokėjimo mokytis, informacijos valdymo, problemų sprendimų ir kt. – puoselėjimu modeliuojant muzikinę veiklą pamokoje.

Autorės muzikos vadovėlis 7 klasei yra vadovėlių *Muzikos labirintai* 5–6 klasei tęsinys. Jame plėtojamas muzikinės veiklos daugialypiškumas, skatinamas saviraiškos siekis, asmenybės saviugda, t. y. tolesnė mokinio prigimtinio muzikalumo plėtra remiantis jau įgytų muzikos žinių apibendrinimu ir plėtojimu, muzikinių bei perkeliamųjų gebėjimų lavinimu. Muzikinę patirtį mokiniai plėtoja dainuodami, ritmuodami, klausydami muzikos, ją kurdami, rengdami projektus, susipažindami su muzikos sandara bei kitais muzikos pasaulio klodais. Šį vadovėlį sudaro įvadas ir keturi skyriai, kuriuos jungia autorės numatomi veiklos žingsniai: 1) išsikelti veiklos tikslus; 2) suplanuoti; 3) kryptingai veikti; 4) apmąstyti ir įvertinti veiklos rezultatus. Jie, tikėtina, padės mokiniams geriau įvertinti savo gebėjimus muzikuoti, kurti, analizuoti, suvokti, išmokti mokytis.

Leidinyje pateikiami skyriai rodo, kad autorė yra išsamiai susipažinusi su atnaujintomis Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosiomis programomis (2008), „Mokyklų aprūpinimo bendrojo lavinimo dalykų vadovėliais ir mokymo priemonėmis tvarkos aprašu“, patvirtintu LR švietimo ir mokslo ministro 2009 m. gegužės 19 d. įsakymu Nr. ISAK-1051. Vadovėlio mokomoji medžiaga yra šiuolaikiška ir patraukli, integruoja šio amžiaus tarpsniui aktualias muzikines temas, skatina kūrybišką procesą pamokoje pateikiant nemažai idėjų mokytojui ir mokiniams:

1. I skyrius *Pakartokite* – padės prisiminti 5–6 klasėje įgytas žinias ir įvertinti muzikavimo gebėjimus: temos „Neaprepiamas muzikos pasaulis“ (p. 8), „Noriu dainuoti“ (p. 10), „Kaip muzika išreiškia savo esmę“ (p. 15) ir kt. – kartu skatina mąstyti, diskutuoti, spręsti problemas, žadina mokinių motyvaciją, susidomėjimą bei norą giliau pažinti muzikos garsų pasaulį.

2. II skyrius *Muzikos kūrybos formos* – patraukliai supažindinama su įvairiais muzikinės minties komponavimo būdais, muzikos kūrybos formomis patiems mokiniams kuriant, atliekant savo kompozicijas: temos „Forma, schema ar struktūra“ (p. 28), „Kaip kurti muzikinius variantus“ (p. 34), „Senovinė siuita“ (p. 45) ir kt. – suteikiama galimybė įsiklausyti į muziką ir išsiaiškinti kūrinyje plėtojamą muzikinę mintį, užkoduotą išgyvenimų reikšmę.

3. III skyrius *Technologija ir muzika* – aptariama, kokių naujovių atsirado muzikos pasaulyje gerokai pažengus technologijoms: temos „Koncerto programa“ (p. 58), „Tyla ir muzika“ (p. 60), „Muzika radijuje, televizijoje ir kine“ (p. 68) ir kt. – sudaro mokiniams prielaidas analizuoti ir vertinti su susižavėjimu priimamą įvairią šiuolaikinės aplinkos muzikinę informaciją, jos deklaruojamas vertybes, kurios dažnai yra prieštaringos.

4. IV skyrius *Populiarioji muzika* – supažindinama, kas yra populiarioji muzika, aptariami kai kurie šios muzikos rūšies stiliai, pristatomi žinomi populiariosios muzikos atlikėjai: temos „Populiarioji muzika“ (p. 80), „Popmuzika“ (p. 88), „Repas ir hiphopas“ (p. 90) ir kt. – sustiprina populiariosios muzikos tikslingo plėtojimo aktualumą bei suponuoja galimybes neatitrūkti nuo mokiniams artimos muzikinės aplinkos.

Kaip matyti, vadovėlio metodinė sąranga natūraliai gvildena mokinių gyvenimo aktualijas atitinkančias temas. Mokinio asmeninis santykis su muzika grindžiamas patyrimu įtraukiant mokinius į gyvenimiškas klases, mokyklos ar kitos jiems artimos aplinkos situacijas, kurias jie galėtų susieti su muzikine veikla. Kalba aiški ir logiška. Kūrybiškas mokomosios medžiagos interpretavimas sudaro galimybes ne tik diferencijuoti ir individualizuoti ugdymo turinį skiriant nevienodo sudėtingumo užduotis, pristatant kūrybinius darbus ir pan., bet ir ugdyti mokinių iniciatyvumą, atsakingumą, komunikabilumą, gebėjimą dirbti grupėmis. Be to, vadovėlio metodinė koncepcija palieka plačią erdvę saviraiškai bei dalykų (muzika ir etika, geografija, dailė, kt.) integraciniams ryšiams. O informatyvios ir vaizdžios iliustracijos padeda geriau suvokti mokomąją medžiagą, stiprina turinio poveikį, perduoda žinias, žadina kūrybinį smalsumą, orientuoja vertybinių nuostatų plėtotę.

Leidinyje pateikiamos 25 temos ir jų atlangos keturiuose skyriuose. Temos atlankoje pateikiama informacija padeda atskleisti konkrečią temą ar atlikti užduotį. Pamokos tekstas pradedamas klausimais, kuriais raginama mokinius pasidalyti savo žiniomis ir patirtimi. Temas papildo muzikinę veiklą aktyvinančios įvairių užduočių skiltys:

1. *Netrukus* – skiltis, kurioje nurodomi mokymosi uždaviniai, numatoma pamokos veikla (pvz.: atliksite vieną iš muzikologo veiklų (p. 21); aptarsime, kas bendra tarp sąvokų forma, struktūra ar schema muzikoje, dailėje ir literatūroje (p. 28); patys sudarysite koncerto programą (p. 58); kt.).

2. *Pagalvokite ir padarykite* – užduotys, kurios padės suprasti naują medžiagą, susisteminti, įtvirtinti, įsivertinti žinias, lavins gebėjimą analizuoti, kurti, muzikuoti.
3. *Tai įdomu* – pateikiama papildoma informacija, susijusi su pamokos tema.
4. *Žodžių bankas* – tai keletas sąvokų ir terminų, susijusių su pamokos tema, kuriuos reikalinga žinoti ir gebėti paaiškinti. O vadovėlio pabaigoje pateikiamas suvestinis muzikos terminų *Žodynėlis*.

Kiekvienas skyrius baigiamas kartojimo puslapiais *Pakartokite ir pasitikrinkite*, kuriuose pateikiamos įvairios užduotys pasitikrinti, kaip išmokta skyriaus medžiaga ją analizuojant, reiškiant savo nuomonę, diskutuojant, teorines žinias taikant praktinėje veikloje, profesionaliai vartojant muzikos terminus. Mokytojui rengiant muzikinius projektus ar ieškant papildomos mokomosios medžiagos pridedami dainų pavyzdžiai skyriuje *Padainuokite*. Be to, vadovėlio pabaigoje pateikiama pagalbinė kūrybinė-projektinė medžiaga *Mokymosi žingsniai*. Tai patarimų ir išsamių pasiūlymų mokiniams skyrius, kaip apibūdinti ir vertinti muzikos kūrinį, kaip parengti pristatymą (pasirinktomis pamokų temomis), kaip sukurti muzikinę laiko juostą, atspindinčią įvairius laikotarpius. Šio skyriaus patarimų skiltyse siūloma mokiniams apmąstyti, ką jie turės atlikti; pasitikslinti, ką, kada ir kaip daryti; analizuoti, klausyti, vertinti; įsivertinti savo veiklą ir jos rezultatus. Taip skatinamas noras pažinti, ieškoti, kurti.

Neabejotinai, viena iš svarbiausių sėkmingo pedagoginio darbo prielaidų laikytina mokytojo asmenybės brandumas bei nuoširdūs, pagarbūs, geranoriški, tarpusavio supratimu pagrįsti mokytojo ir mokinių santykiai, įprasminantys muzikinius išgyvenimus ir veiklą. Todėl apibendrinant mintis galima teigti, kad vadovėlio medžiaga suteikia palankias galimybes tobulinti pedagoginį meistriškumą ir plėtoti kūrybinį požiūrį į muzikinę veiklą pamokoje.

Parengtas naujas Rasos Malikėnienės vadovėlis *Muzika 7 klasei* atitinka pagrindinius vadovėlio turiniui keliamus reikalavimus pagal „Mokyklų aprūpinimo bendrojo lavinimo dalykų vadovėliais ir mokymo priemonėmis tvarkos aprašo“ 5 punktą (Žin., 2009, Nr. 61-2450) ir rekomenduojamas leidybai.

Recenzavo

Doc. dr., mokytoja ekspertė **Asta Rauduvaitė**

